

MHN § 5:10

MHN-2025-699-401

Revidering av lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta Anta Österåkers kommuns reviderade *Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön* daterade 2025-08-07.

Sammanfattning

Österåkers kommuns lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön behöver ändras för att följa förändringen i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Med anledningen av förändringen behöver kommunens reglering av när trädgårdsavfall kan eldas tas bort. I samband med denna revidering har även förtydliganden och andra ändringar av föreskrifterna gjorts.

Nämndens slutsatser

En tillståndsansökan enligt 4 § innebär att Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska göra en utredning av lämpligheten i att hålla djur i det enskilda fallet. Att hålla djurslag enligt 4 § så som nötkreatur, häst, get får eller svin, inom område med detaljplan eller områdesbestämmelse utgör större risk för hälsa eller miljö än pälsdjur, fjäderfä som inte är sällskapsdjur eller orm. Med större djur ökar foder och gödselhanteringen och det finns en större risk för luktstörning, bullerstörning eller att skadedjur dras till foder och gödsel. Djurslag så som nötkreatur, häst, get får eller svin kräver mer utrymme för att hållas på ett djurskyddsmässigt korrekt sätt. I tätbebyggda områden är det ofta svårt att uppfylla dessa krav utan att det påverkar miljön och grannar negativt. Stora djur kan utgöra en fysisk fara om de rymmer eller hanteras fel. Det är en större säkerhetsrisk att ha en lös häst eller ko i ett bostadsområde än en höna. Miljö och hälsoskyddsnämnden bedömer därför att det är riktigt att behålla kravet på tillstånd enligt punkt 1.

Det saknas i många gånger kunskap om att det krävs tillstånd för att hålla djur i område med detaljplan eller områdesbestämmelser. Mörkertalet är sannolikt störst beträffande pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur. I dagsläget inkommer färre än tio ansökningar per år om att hålla fjäderfä. Även om Miljö och hälsoskyddsnämnden skulle kunna se till att alla som önskar hålla just dessa typer av djur faktiskt inkommer med en ansökan, ser Miljö- och hälsoskyddsnämnden inte att vare sig människors hälsa eller miljön skulle vinna något på tillståndsprövningen. Det finns inget behov från Miljö- och hälsoskyddsnämnden att kartlägga hur stort mörkertalet är eller att agera på djurhållningar utan tillstånd annat än om det kommer in klagomål.

Sedan 2021 måste alla som håller djur på land eller hanterar avelsmaterial låta registrera anläggningen där djuren eller avelsmaterialen hålls till Jordbruksverket, oavsett antal eller om det är på hobbynivå. Reglerna är menade att underlätta smittspårning och förhindra smittspridning. Jordbruksverkets register över fastigheter med djurhållning är troligen mer aktuellt än kommunens register över tillståndsgiven djurhållning. En av orsakerna är att till skillnad från kommunens tillståndsgivning som kostar 3136 kr (2025), så är Jordbruksverkets tvingande registrering kostnadsfri. Registrerade djurhållare kan sedan snabbt få information om smittläget

så som en eventuell spridning av fågelinfluensa i landet och regionen. Den årliga registerhållningsavgiften om 120 kr (2025) gör att registret hålls aktuellt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden får sällan klagomål på att dessa typer av djur orsakar störningar för kringboende. Om klagomål på störning ändå inkommer så har Miljö- och hälsoskyddsnämnden möjlighet att ställa krav på att störningen begränsas eller att djurhållningen upphör, med stöd av bestämmelser i miljöbalken. Bestämmelser kan tillämpas på alla djurslag, inom alla områden och är inte begränsade till bara vissa djur och vissa områden så som tillståndskravet nu är utformat.

Enligt miljöbalken är alla som har en verksamhet som kan påverka hälsa eller miljö skyldiga att själva se till att den verksamhet de bedriver drivs på ett sådant sätt så att olägenheten för människor eller miljön ska bli så liten som möjligt. Man är också skyldig att ha tillräcklig kunskap om den verksamhet man bedriver. I Österåker finns idag flera områden som är tätbebyggda, men som ändå inte är detaljplanlagda eller har områdesbestämmelser. Om någon vill skaffa något av de djurslag som omnämns i de lokala föreskrifterna så behövs det ingen prövning inom dessa områden.

Enligt 9 kap 13 § miljöbalken gäller att kommunala föreskrifter som meddelas till skydd mot olägenheter för människors hälsa inte får medföra onödigt tvång för allmänheten eller annan obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

Med sin nuvarande utformning kan kraven på tillståndsprövning av vissa djurslag inom vissa tätbebyggda områden men inte inom andra tätbebyggda områden anses som en obefogad inskränkning när det är svårt att motivera tillståndskravet ur ett hälsoskyddsperspektiv.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer därför att kravet på tillstånd för att få hålla pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur inom detaljplanlagt område och område med områdesbestämmelser inte fyller någon väsentlig funktion, och att tillståndskravet enligt 4 § punkt 2, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön bör tas bort. De olägenheter som skulle kunna uppstå för människors hälsa och miljön bör handläggas med stöd av bestämmelser i miljöbalken.

Tillståndskravet för orm enligt 4 § punkt 3, bör omformuleras från att omfatta alla arter av ormar till att endast omfatta giftormar, det vill säga ormar som har giftknölar som är kopplade till tänderna.

Syftet med tillståndet är att kunna hålla ett register över ormhållningar för att vid förfrågan kunna meddela räddningstjänst vilken art och dess farlighet som finns på just den adressen. Eftersom inte alla ormhållare söker tillstånd, trots att tillstånd för hållande av orm inte är avgiftsbelagt, och att ormhållning är svår att upptäcka då den oftast sker i privata bostäder så bedömer Miljö- och hälsoskyddsnämnden att syftet med tillståndskravet för orm inte går att uppfylla. Ormar, särskilt giftiga arter, kan utgöra en allvarlig fara om de rymmer eller hanteras fel. Ett bett från en giftig orm kan vara livshotande om inte rätt motgift finns tillgängligt snabbt. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer därför att det är viktigare att kunna hålla ett register över var giftormar finns, än att hålla ett register över alla ormar inom ett område med detaljplan eller områdesbestämmelse, även om registret inte är fullständigt.

Anmälningsplikten för att anordna upplag av petroleum-, olje- eller tjärprodukter och dylikt i 8 § tas bort. Risken för skada på vattentäkt till följd av sådana upplag finns i områden med enskild vattenförsörjning. I övriga områden sker vattenförsörjningen med kommunalt dricksvatten från

vattentäkt som inte ligger i kommunen. Upplag regleras i miljöprövningsförfordningen och i förekommande fall i föreskrifter för vattenskyddsområden och behöver därför inte regleras i de lokala föreskrifterna. Enskild vattenförsörjning sker främst genom grundvattentäkter (borrade brunnar) och i mindre utsträckning genom avsättning av ytvatten på strandnära fastigheter. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att risken för att dessa vattentäkter ska påverkas av upplag är liten. I de fall det uppkommer en risk för påverkan på grundvattentäkter till följd av upplag kan Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställa krav på skyddsåtgärder genom tillsyn. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer därmed att anmälningsplikten inte behövs. Risken för skada bedöms vara större från upplag och förvaring av avfall vilket inte omfattas av 8 §.

Då lagstödet för att reglera eldning av trädgårdsavfall i lokala hälsoskyddsföreskrifterna försvinner måste föreskrifterna revideras och § 12 tas bort.

Bilagor

1. Förslag till reviderade lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön
2. Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön (ÖFS 2000:3)

Detta beslut fattas med omedelbar justering

2025-08-26

Datum

Isa Wiman
Ordförande

Mikael Sporsén
Sekreterare

Björn Schulte-Herbrüggen
Justerare

